

2. Зміївський Г., Горбунов В. Особливості впровадження мультимедійних технологій у військову освіту. *Новий колегіум*. 2021. Вип. 166. С. 36–40.
3. Кравченко О. І. *Формування інформаційно-комунікаційної культури майбутніх офіцерів Збройних сил України у процесі професійної підготовки*. Дис. ...канд. пед. наук зі спеціальності 13.00.04. ПВНЗ «Міжрегіональна Академія управління персоналом», Київ; Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Б. Хмельницького, Хмельницький, 2020. 269 с.
4. Моца А. А. Інноваційні технології навчання у вищій військовій освіті України: практичне застосування. *Воєнні науки. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 5(27). С. 26–34.

Володимир Родіков

кандидат педагогічних наук,

начальник 143 Об'єднаного навчально-тренувального центру «ПОДІЛЛЯ»

Сил підтримки Збройних Сил України

ПОНЯТІЙНИЙ АНАЛІЗ РЕАЛІЗАЦІЇ КОМПЕТЕНТІСНОГО ПІДХОДУ В ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ІНЖЕНЕРНИХ ВІЙСЬК

Актуальність військово-професійної підготовки зумовлена повномасштабною війною в нашій країні та необхідністю збільшення чисельності, структури та функцій Збройних Сил України (ЗСУ), станом і витратами реформування військово-професійної освіти. Одним з основних пріоритетів Концепція військової кадрової політики Міністерства оборони України на період до 2025 року визначає вдосконалення систем військової освіти та виховання, підготовки кадрів, воєнної науки; підготовки високопрофесійних, відданих Батьківщині військовослужбовців [5]. З огляду на це підвищуються вимоги до підготовки військових фахівців, зокрема й фахівців інженерних військ, які навчаються у військових закладах освіти та навчально-тренувальних центрах. Саме тому одним із завдань військової освіти є підготовка курсантів, які володіють сучасним рівнем професійної компетентності, здатні забезпечувати боєздатність армії, самостійно приймати обґрунтовані рішення у нестандартних ситуаціях, готових до безперервного самовдосконалення.

Успішність службово-бойової діяльності фахівців інженерних військ значною мірою визначається сформованими під час навчання професійними компетентностями. Підготовка майбутніх фахівців інженерних військ до здійснення ефективних дій за умов модернізації ЗСУ здійснюється в освітньому та навчально-тренувальному процесі шляхом інтеграції кращих традицій військової освіти та сучасних методологічних підходів та освітніх парадигм, з урахуванням динамічно мінливих умов для вирішення завдань захисту нашої держави [2, с. 63]. Саме тому проблема формування професійних компетентностей військових фахівців набуває особливої актуальності.

Її розробка зумовлена не лише перетвореннями в сучасній українській армії, що передбачають адекватні зміни в системі військової освіти, а й необхідністю усунення існуючих суперечностей між зростаючими вимогами до

професійної підготовленості випускників та їхньою реальною підготовленістю до ефективної службово-бойової діяльності, між існуючим змістом, формами та методами навчання курсантів та необхідністю оновлення змісту навчальних дисциплін, використання інноваційних освітніх технологій з урахуванням реальних можливостей освітнього середовища військових навчальних закладів. Вирішення окреслених суперечностей можливе шляхом розробки та реалізації в діяльність військових навчальних закладів компетентнісного підходу.

У сучасній освітній практиці компетентнісний підхід є ключовим і зумовлений інтеграцією української та європейської освіти [1, с. 28]. З позиції компетентнісного підходу підготовка майбутніх фахівців інженерних військ визначається з урахуванням вимог службово-професійної діяльності, сформованих компетентностей, що забезпечують ефективність службової діяльності у військовій сфері [6, с. 130].

Тому актуальність компетентнісного підходу в системі військової освіти зумовлюється такими чинниками:

- високі темпи вдосконалення військової техніки та озброєння, і як наслідок, підвищення вимог до фахівців;
- обмежена кількість навчальних годин, що виділяються на вивчення військово-професійних дисциплін, що вимагає більшої практичної спрямованості в навчанні [3, с. 111];
- сформована сукупність знань, умінь та труднощі їхньої реалізації на практиці, що передбачає використання знань для вирішення конкретних завдань або проблемних ситуацій, алгоритми вирішення яких не вироблені.

Реалізація компетентнісного підходу у військовій освіті зумовлений її особливостями середовища військових навчальних закладів та відомств – закритість, таємність, наявність інформації лише службового користування тощо. Окрім того, на формування професійно значущих для військової служби особистісних якостей впливають казармові умови проживання, неухильна субординація у відносинах з командирами, підпорядкованість старшим за званням та посадою [4, с. 192]. Відтак, сформованість професійних компетентностей фахівців інженерних спеціальностей є одним із основних освітніх результатів їхньої підготовки, зумовленим специфічними характеристиками службово-бойової діяльності.

Узагальнено представимо істотні для навчання майбутніх фахівців інженерних військ складові компетентнісного підходу:

- 1) прообразом сучасних уявлень компетентнісного підходу є ідеї особистісного і професійного розвитку, сформульовані в контексті реалізованих педагогічних концепцій і теорій;
- 2) категоріально-понятійна база компетентнісного підходу безпосередньо пов'язана з ідеєю цілеспрямованості і «цілезаданості» освітнього процесу, у якому компетентності задають вищий, узагальнений рівень умінь і навичок майбутніх фахівців інженерних військ;
- 3) прогностична спрямованість компетентнісного підходу, що забезпечує розвиток у майбутніх фахівців інженерних військ навичок і здібностей прогнозування, аналізу, передбачення розвитку подій і вміння їхнього застосування у військово-професійній діяльності.

Таким чином, успішна реалізація компетентнісного підходу у підготовці майбутніх фахівців інженерних спеціальностей залежить від низки чинників. Серед них варто відзначити загальну консервативність освітньої системи, зайву етатичну завантаженість діяльності (стандартизація та регламентація). Водночас, у навчанні майбутніх фахівців інженерних військ спостерігається відсутність чітко вираженої системи уявлень про результати освітньої діяльності («моделі компетентностей випускника» [2]), що є певним ідеалізованим об'єктом, який не має співвіднесеності ні зі змістом підготовки, ні з майбутньою службово-бойовою діяльністю.

Водночас, реалізація компетентнісного підходу передбачає широке використання у навчально-тренувальному та освітньому процесі підготовки майбутніх фахівців інженерних військ інтерактивних форм проведення занять з метою формування та розвитку професійних навичок курсантів. Соціальне замовлення суспільства на підготовку військових фахівців в умовах воєнного стану вимагає від військової освіти активної інтелектуальної, високопрофесійної особистості, здатної швидко, продуктивно та компетентно вирішувати різноманітні завдання повсякденної службово-бойової діяльності. І ключовими характеристиками сучасних фахівців інженерних військ є їхня компетентність та мобільність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артамощенко В. Розвиток системи військової освіти. Розроблення програмного документу Кабінету Міністрів України. *Наука і оборона*. 2021. Вип. 4. С. 26–33.
2. Галкіна, В. Д. (2014). Компетентнісний підхід як методологічна основа професійної підготовки військових фахівців. *Військова освіта*, 1, 59–65.
3. Зайцев І. Підготовка майбутніх офіцерів Збройних Сил за кордоном: досвід та перспективи для української системи військової освіти. *Збірник наукових праць. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2021. Вип. 6 (110). С. 104–119.
4. Мішенюк Р. М. Педагогічні технології у загальновійськовій підготовці майбутніх офіцерів-прикордонників: реалії та перспективи. *Теорія і методика професійної освіти*. 2022. Вип. 45. С. 192–195.
5. Про затвердження Концепції військової кадрової політики Міністерства оборони України на період до 2025 року. *Наказ Міністерства оборони України № 280 від 14.09.2021 р.* Взято з https://www.mil.gov.ua/content/mou_orders/mou_2021/280_nm.PDF
6. Шевченко Р. І. Готовність майбутнього офіцера ВМС ЗСУ як інтегративний результат їх професійної підготовки. *Науковий вісник Львівської академії. Серія: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 7. С. 129–136.